

Калько Андрій Дмитрович,
доктор географічних наук, професор
Мельнійчук Михайло Михайлович,
кандидат географічних наук, доцент
Мельнійчук Максим Михайлович
Ахмедов Богдан Михайлович
Яроменко Оксана Володимирівна,
кандидат географічних наук, доцент

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: edissey@meta.ua
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: yaromenko_ov@ukr.net

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ОСВОЄНІСТЬ ЗЕМЕЛЬ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою є визначення ступеня сільськогосподарської освоєності земель Волинської області.

Методика. Визначено сільськогосподарську освоєність земель території Волинської області за адміністративно-територіальними районами. Застосовано загальнонауковий і статичний методи, методи системного та структурного аналізу, порівняльно-географічний та графічний. Опрацьовано регіональні статистичні дані. Подано формули визначення сільськогосподарської освоєності земель, коефіцієнтів розораності земель та розораності сільськогосподарських угідь.

Результати. Сільськогосподарська освоєність території визначається як відношення площі сільськогосподарських угідь до загальної площі суші без урахування площ під водою та болотами. У результаті розрахунків нами визначено, що найвищий показник сільськогосподарської освоєності земель Волинської області складає 78-80%, та є найвищим для Рожищенського, Луцького та Горохівського районів області, ступінь сільськогосподарської освоєності земель є найнижчим для Камінь-Каширського, Любешівського, Маневицького та Шацького районів. Середнє значення коефіцієнта сільськогосподарської освоєності для території Волинської області складає 56,6%. Для усієї території Волинської області коефіцієнт розораності території земель складає 38,13%. Найвищий відсоток розораності земель області характерний для південних лісостепових районів. На основі аналізу коефіцієнту розораності територію Волинської області оцінюємо як «умовно сприятливу». Розораність сільськогосподарських угідь у сучасних умовах характеризує інтенсивність сільськогосподарського виробництва та екологічна напруженість території. Найвищий коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь характерний для Горохівського (88,34%), Луцького (86,48%), Локачинського (85,34) та Іваничівського (82,7) районів, найнижчий коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь спостерігаємо на територіях Любешівського, Ратнівського та Любомльського адміністративно-територіальних районів Волинської області. Середній показник розораності сільськогосподарських угідь для території Волинської області складає 64,72%. Таким чином, для лісостепових районів цей показник є вищим.

Наукова новизна. Здійснено типологію адміністративно-територіальних районів Волинської області за ступенем сільськогосподарської освоєності та коефіцієнтом розораності земель (у тому числі й сільськогосподарських угідь).

Практична значимість. Результати дослідження розкривають стан земель на території Волинської області. Можуть бути використані для визначення потенційної продуктивності земельних ресурсів регіону, визначення рівня трансформації та раціональної ефективності їх використання.

Ключові слова: земля, сільськогосподарські угіддя, сільськогосподарська освоєність, розораність, Волинська область.

Калько Андрей Дмитриевич,
доктор географических наук, профессор
Мельнийчук Михаил Михайлович,
кандидат географических наук, доцент
Мельнийчук Максим Михайлович
Ахмедов Богдан Михайлович
Яроменко Оксана Владимировна,
кандидат географических наук, доцент

Международный экономико-гуманитарный университет имени Степана Демьянчука, г. Ровно, Украина, e-mail: edissey@meta.ua
Волинський національний університет імені Лесі Українки, г. Луцк, Украина
Волинський національний університет імені Лесі Українки, г. Луцк, Украина
Волинський національний університет імені Лесі Українки, г. Луцк, Украина
Международный экономико-гуманитарный университет имени Степана Демьянчука, г. Ровно, Украина, e-mail: yaromenko_ov@ukr.net

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННАЯ ОСВОЕННОСТЬ ЗЕМЕЛЬ ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ

Целью является определение степени сельскохозяйственной освоенности земель Волинской области.

Методика. Определена сельскохозяйственная освоенность земель территории Волинской области по административно-территориальным районам. Применен общенаучный и статистический методы, методы системного и структурного анализа, сравнительно-географический и графический. Обработаны

региональные статистические данные. Предложены формулы для определения сельскохозяйственной освоенности земель, коэффициентов распаханности земель и распаханности сельскохозяйственных угодий.

Результаты. Сельскохозяйственная освоенность территории определяется как отношение площади сельскохозяйственных угодий к общей площади суши без учета площадей под водой и болотами. В результате расчетов нами определено, что самый высокий показатель сельскохозяйственной освоенности земель Волынской области составляет 78-80%, и является самым высоким для Рожищенского, Луцкого и Гороховского районов, степень сельскохозяйственной освоенности земель является самой низкой для Камень-Каширского, Любешовского, Маневичского и Шацкого районов. Среднее значение коэффициента сельскохозяйственной освоенности для территории Волынской области составляет 56,6%. Для всей территории Волынской области коэффициент распаханности территории земель составляет 38,13%. Самый высокий процент распаханности земель области характерен для южных лесостепных районов области. На основе анализа коэффициента распаханности территорию Волынской области оцениваем как «условно благоприятную». Распахивание сельскохозяйственных угодий в современных условиях характеризует интенсивность сельскохозяйственного производства и экологическую напряженность территории. Самый высокий коэффициент распаханности сельскохозяйственных угодий характерен для Гороховского (88,34%), Луцкого (86,48%), Локачинського (85,34) и Иваничевского (82,7) районов, самый низкий коэффициент распаханности сельскохозяйственных угодий наблюдаем на территориях Любешевского, Ратновского и Любомльського административно-территориальных районов Волынской области. Средний показатель распаханности сельскохозяйственных угодий для территории Волынской области составляет 64,72%. Таким образом, для лесостепных районов этот показатель является выше.

Научная новизна. Раскрыто состояние земельных ресурсов по их структуре, количественным и качественным показателям на примере Волынской области.

Практическая значимость. Результаты исследований раскрывают состояние земельных ресурсов Волынской области. Могут быть использованы для определения потенциальной продуктивности земельных ресурсов региона. Определение уровня максимально возможной рациональной эффективности их использования с точки зрения хозяйствования.

Ключевые слова: земельные ресурсы, сельскохозяйственные угодья, почва, регион.

UDC 502.171:502.521

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.61.52-58>

Kalko Andrii,

Doctor of Geographical Sciences, Professor

Melniychuk Michaylo,

candidate of geographical sciences, associate professor

Melniychuk Maksim

Akhmedov Bogdan

Yaromenko Oksana,

candidate of geographical sciences, associate professor

International university of economics and humanities academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail: edissey@meta.ua

Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

International university of economics and humanities academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail: yaromenko_ov@ukr.net

AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF LANDS OF VOLYN REGION

The aim is to determine the degree of agricultural development of the lands of Volyn region.

Method. The agricultural development of the lands of the Volyn region by administrative-territorial districts is determined. General scientific and static methods, methods of system and structural analysis, comparative geographical and graphic methods are applied. Regional statistics were processed. The formulas for determining the agricultural development of lands, coefficients of plowed lands and plowed agricultural lands are given.

Results. Agricultural development of the territory is defined as the ratio of the area of agricultural land to the total land area, excluding areas under water and swamps. As a result of calculations we determined that the highest indicator of agricultural land development of Volyn region is 78-80%, and is the highest for Rozhysche, Lutsk and Gorokhiv districts of the region, the degree of agricultural land development is the lowest for Kamin-Kashirsky, Lyubeshiv, Manevychi and Shanyevtsia. The average value of the coefficient of agricultural development for the territory of Volyn region is 56.6%. or the entire territory of Volyn region, the coefficient of plowing of the land territory is 38.13%. The highest percentage of plowed lands of the region is typical for the southern forest-steppe regions of the region. Based on the analysis of the plowing coefficient, the territory of Volyn region is assessed as «conditionally favorable». Plowing of agricultural lands in modern conditions characterizes the intensity of agricultural production and ecological tension of the territory. The highest coefficient of plowing of agricultural lands is typical for the territories of Gorokhiv district (88.34%), Lutsk (86.48%), Lokachyn (85.34) and Ivanychiv (82.7) districts, the lowest coefficient of plowing of agricultural lands is observed in the territories of Lyubeshivsky Ratnivsky and Lyuboml'sky administrative-territorial districts of Volyn region. The average plowed agricultural land for the territory of Volyn region is 64.72%. Thus, for forest-steppe areas this indicator is higher. Thus, for forest-steppe areas this indicator is higher.

Scientific novelty. The typology of administrative-territorial districts of Volyn region according to the degree of agricultural development and the coefficient of plowing of lands (including agricultural lands) is carried out.

Practical significance. The results of the studies reveal the condition of lands in the Volyn region. Can be used to determine the potential productivity of land resources in the region. Determining the level of transformation and rational efficiency of their use.

Key words: land, agricultural lands, agricultural development, plowing, Volyn region.

Постановка проблеми. Волинська область належить до регіонів України з відносно збереженими природними геосистемами. Однак у процесі освоєння її території (особливо лісостепової частини) простежується впровадження антропогенних комплексів у структуру природної ландшафтної мозаїки. Оскільки перетворення ландшафтів Волинської області визначається передусім її значним землеробським освоєнням, то в оптимізації природокористування регіону головну роль відіграє оцінка структури землекористування, а саме - визначення ступеня сільськогосподарської освоєності території на рівні адміністративно-територіальних районів області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення сільськогосподарських земель є предметом дослідження економістів, географів, екологів та землевпорядників. Аналіз проблем, що стосуються сільськогосподарської освоєності земель, розораності на прикладі Волинської області висвітлюють у своїх працях Т. Павловська, С. Полянський, К. Павлов, Л. Ільїн та інші [1-7]. Однак, в міру інтенсивного використання земельних ресурсів регіону питання сільськогосподарської освоєності та розораності земель потребує постійного моніторингу.

Метою статті є визначення ступеня сільськогосподарської освоєності земель Волинської області.

Для досягнення мети були поставлені *завдання*: розрахувати коефіцієнт сільськогосподарської освоєності та розораності земель (у тому числі й розораності сільськогосподарських угідь) для адміністративно-територіальних районів Волинської області, проаналізувати у порівняльному аспекті.

Вклад основного матеріалу. Волинська область розташована на крайньому північному заході України та в цілому має рівнинний рельєф. Поверхня характеризується загальним нахилом з півдня – південного заходу (абсолютні висоти досягають 292 м біля с. Бужанка Горохівського району) на північ – північний схід (мінімальні абсолютні висоти – 139 м поблизу гирла р. Стохід у місці її впадіння в р. Прип'ять). У геоморфологічному відношенні дана територія поділяється на чотири основні частини: Волинську височину на півдні; Турійську денудаційну рівнину, котра знаходиться на північ від Волинської височини; Волинське горбисте пасмо, яке займає центральну частину області і характеризується широтним напрямом розміщення, Верхньоприп'ятську низовину, що лежить у північній частині області.

Геоморфологічні умови Волинської області свідчать про сприятливість господарському освоєнню її території. Для північних поліських ландшафтних районів Волинської області характерні значна лісистість, заболоченість місцевостей, переважання малородючих ґрунтів, наявність значної кількості заплавних і карстових озер. Для лісостепових ландшафтних районів властивий долинно-грядовий рельєф, ускладнений яружно-балковими і карстовими формами з сірими опідзоленими ґрунтами разом з малогумусними чорноземами.

Використання земель регіону значною мірою зумовлене ґрунтовими умовами.

Сільськогосподарська освоєність території визначається як відношення площі сільськогосподарських угідь до загальної площі суші без урахування площ під водою та болотами (площа внутрішніх вод) [4]:

$$O_{oc} = \frac{S_{cg}}{S_3 - S_{вв}} \times 100, \quad (1)$$

де O_{oc} – сільськогосподарська освоєність території, %; S_{cg} – площа сільськогосподарських угідь, тис. га; S_3 – загальна площа земель, тис. га; $S_{вв}$ – площа внутрішніх вод, тис. га.

Аналізуючи сільськогосподарську освоєність території Волинської області та використавши статистичні дані, зазначимо, що найвищий показник сільськогосподарської освоєності земель складає 78-80%, та є найвищим для Рожищенського (79,7%), Луцького (79,6) та Горохівського (78,3%) адміністративно-територіальних районів області; 73-78% – Іваничівський, Локачинський;

- 64-73% складає для Володимир-Волинського та Турійського районів;

- 46-64% – сільськогосподарська освоєність характерна для Ківерцівського, Ковельського, Любомльського, Старовижівського, Ратнівського районів;
- 46-32% – ступінь сільськогосподарської освоєності є найнижчим для Камінь-Каширського (35,6), Любешівського (33,8), Маневицького (32,8), та Шацького районів (32,0) Волинської області (Рис. 1). Середнє значення коефіцієнта сільськогосподарської освоєності для території Волинської області складає 56,6%. Екологічну сталість території загалом, порушують ерозійні процеси, нераціональне використання схилівих земель, що прилягають до гідрографічної мережі, понаднормативне урбанізаційне і рекреаційне навантаження тощо, серед яких одним із домінантних є висока розораність земельних угідь.

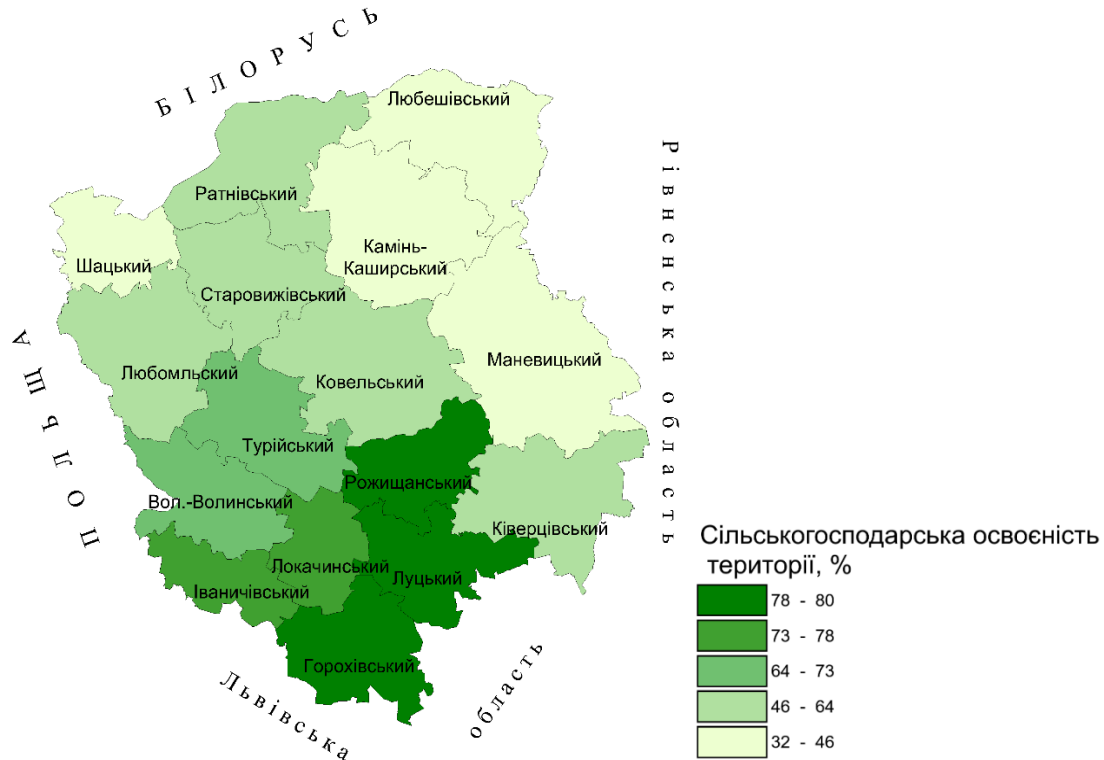

Рис. 1. Коефіцієнт сільськогосподарської освоєності території Волинської області (складено автором за [5])

Дефляційно-небезпечних ґрунтів сільськогосподарських угідь в області нараховувалося 258,2 тис. га. Із них у Ковельському районі – 33,2 тис. га, у Турійському – 27,7 тис. га, Рожищенському – 21,9 тис. га, Старовижівському – 20,1 тис. га, Любомльському – 19,9 тис. га, Ратнівському – 19,4 тис. га, Камінь-Каширському – 19,2 тис. га, Маневицькому – 16,5 тис. га, Любешівському – 17,0 тис. га, Володимир-Волинському – 16,4 тис. га, Іваничівському – 4,6 тис. га, Луцькому – 6,7 тис. га, Горохівському – 7,2 тис. га, Локачинському – 7,8 тис. га. У Волинській області, також, є 400 тис. га меліорованих земель. Однак односторонній підхід у здійсненні меліоративного впливу на земельні угіддя, грубі помилки в експлуатації меліоративних систем і неправильне використання їхніх площ часто негативно впливають на природне середовище. Дуже важливою проблемою, навіть - екологічною катастрофою на Волині, є використання земель, забруднених радіонуклідами під час аварії на ЧАЕС у 1986 р. під час опадів із радіоактивної хмари, що й спричинило забруднення північної та східної частин області 496,1 тис. га. Тому наразі варто вживати належних заходів для покращення такого критичного становища [2; 6].

Отож, ми вважаємо, вагомим, визначити ступінь розораності території як відношення площі ріллі та багаторічних насаджень до загальної площі земель. Ступінь розораності території характеризує ерозійну безпеку території.

Розораність території визначається як відношення площі ріллі та багаторічних насаджень до загальної площі без урахування ділянок під водою та болотами [4]:

$$K_{pm} = \frac{S_{pb}}{S_3 - S_{BV}} \times 100, \quad (2)$$

де K_{pm} – розораність території, %; S_{pb} – площа ріллі та багаторічних насаджень, тис. га; S_3 – загальна площа земель, тис. га; S_{BV} – площа внутрішніх вод, тис. га. На основі розрахунків нами визначено, що для усієї території Волинської області коефіцієнт розораності території земель складає 38,13%. Коефіцієнт розораності території Волинської області за адміністративно-територіальними районами ілюструє рисунок 2.

Найвищий відсоток розораності земель Волинської області характерний для південних лісостепових районів: Горохівський – 69,2%, Луцький (68,8), Іваничівський (63,3), Локачинський (62,5) райони.

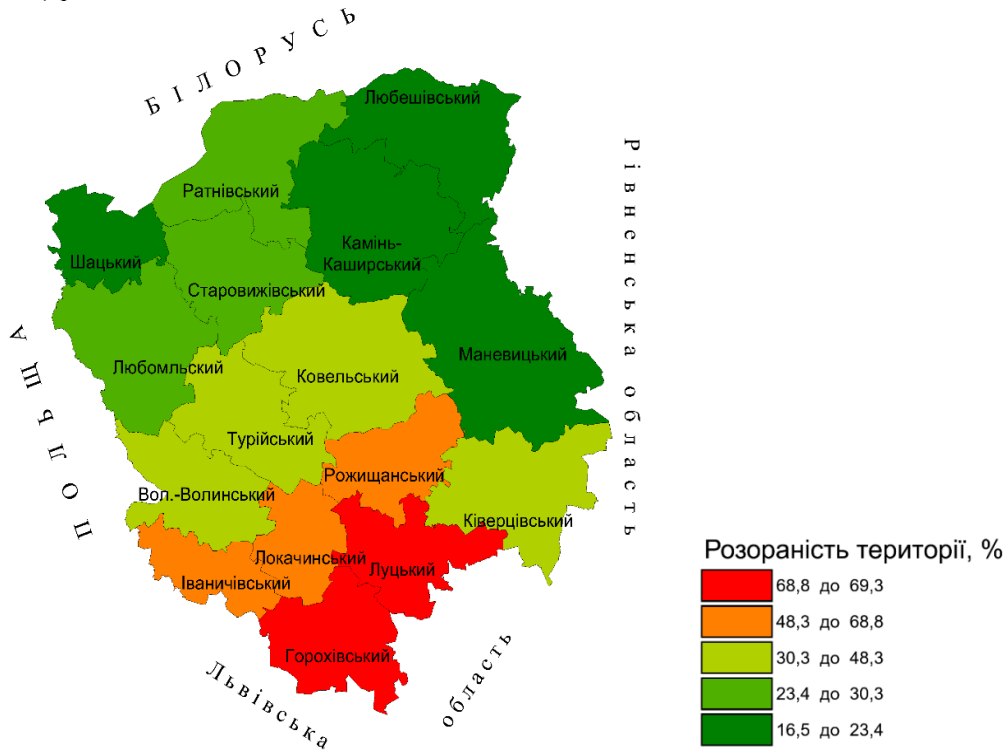

Рис. 2. Коефіцієнт розораності території Волинської області (складено автором за [5])

Розораність земель на рівні 60-80% вважається несприятливою, 25-60% – умовно сприятливою і менше 25 % – сприятливою [6]. Тому розораність для даних територій є високою і визначається як несприятлива.

Як «умовно сприятлива» визначаємо розораність земель для територій Рожищенського району – 52,8%, Володимир-Волинського – 48,2%, Турійського – 43,0%, Ковельського – 32%, Ківерцівського – 30%, Старовижівського – 28,9%.

Для інших адміністративно-територіальних утворень Волинської області розораність земель складає менше 25% та визначається як сприятлива, оскільки на їхній території значні площі займають ліси, водно-болотні угіддя та поверхневі води.

На основі аналізу коефіцієнту розораності земель територію Волинської області оцінюємо як «умовно сприятливу».

Розораність сільськогосподарських угідь у сучасних умовах характеризує інтенсивність сільськогосподарського виробництва та екологічна напруженість території. Висока розораність зумовлює посилення ерозійних процесів на схилових землях, дегуміфікацію, порушення біогенних процесів, агрофізичну деградацію, забруднення навколишнього середовища, що знижує продуктивність сільськогосподарських угідь [1].

Визначається як:

$$K_{pcc} = \frac{S_{p6}}{S_c} \times 100, \quad (3)$$

де K_{pcc} – розораність сільськогосподарських угідь, %; S_{p6} – площа ріллі та багаторічних насаджень, тис. га; S_c – площа сільськогосподарських угідь, тис. га [4].

Варто зауважити, що негативні аспекти землекористування на Волині почали ускладнюватися після великомасштабної осушувальної меліорації в 60–80-ті рр. ХХ століття. Унаслідок меліорації площа сільськогосподарських угідь в області збільшилася на 200 тис. га, проте в наступні роки почали зростати площі дефляційно-небезпечних, кислих і змитих ґрунтів. Уже в роки незалежності нашої держави значно знизився рівень технічної меліорації осушуваних земель через замулення осушувальних каналів, заростання їх чагарниками, забур'янення лук і пасовищ. Родючості ґрунтів великої шкоди завдає ерозія, якою уражено понад 20% площі сільськогосподарських угідь [3].

Типологія сільськогосподарських угідь за коефіцієнтом розораності сільськогосподарських угідь на території Волинської області є наступною: найвищий коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь характерний для території Горохівського району (88,34%), Луцького (86,48%), Локачинського (85,34) та Іваничівського (82,7). Найнижчий коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь спостерігаємо на територіях Любешівського, Ратнівського та Любомльського адміністративно-територіальних районів Волинської області [5].

Середній показник розораності сільськогосподарських угідь для території Волинської області складає 64,72%. У лісостепових районах цей показник є вищим. Високий рівень розораності сільськогосподарських угідь, як відомо, є одним з основних чинників посилення інтенсивності ерозійних процесів, що, своєю чергою, може призвести до деградації ґрунтів.

Волинська область належить до регіонів із відносно збереженими природно-територіальними комплексами, проте простежуються суттєві відмінності в їх освоєності у різних частинах області. Найбільш перетворені ландшафти південної лісостепової частини Волинської області.

Загалом в області нами спостерігається незначна тенденція щодо зменшення земель сільськогосподарського призначення та збільшення земель лісового фонду. Це відбувається за рахунок посадки лісових культур, самозаліснення, вилучення земель для несільськогосподарських потреб. Таким чином, у структурі усіх земель, в динаміці, у межах території Волинської області, незалежно від розмірів та типу господарського використання, зміни, що відбулися за останні роки не є принциповими.

Висновки. У нашому дослідженні з метою висвітлення трансформацій земельно-ресурсного потенціалу розраховано ступінь сільськогосподарської освоєності земель території Волинської області. Середнє значення коефіцієнта сільськогосподарської освоєності для території Волинської області складає 56,6%. Найвищою сільськогосподарська освоєність є для Горохівського, Луцького та Рожищенського районів. Для усієї території Волинської області коефіцієнт розораності земель становить 38,13%. Найвищий відсоток розораності земель Волинської області характерний для південних лісостепових районів. На основі аналізу коефіцієнту розораності земель територію Волинської області оцінюємо як умовно сприятливу. Найвищий коефіцієнт розораності сільськогосподарських угідь характерний для Горохівського та Луцького районів. Середній показник розораності сільськогосподарських угідь для території Волинської області складає 64,72%. Високий рівень розораності сільськогосподарських угідь є одним з основних чинників посилення інтенсивності ерозійних процесів, що, своєю чергою, може призвести до деградації ґрунтів. Водночас сільськогосподарська освоєність території адміністративно-територіальних районів засвідчує про високу трансформацію земель у Волинській області.

Список використаних джерел

1. Павлов В. І., Фесіна Ю. Г., Заремба В. М., Мазурик С. М. Детермінація сільськогосподарських земель на ринку нерухомості: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2006. 364 с.
2. Павловська Т. С. Структура земельних угідь в ландшафтно-екологічній організації території Волинської області. Геополітика і екогеодинаміка регіонів. 2014. № 2. С. 697–704.
3. Полянський С. В., Князькова Т. О. Оцінка ефективності використання і збереження земельних ресурсів Волинської області. Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія»: Збірник наукових праць ЛНТУ. Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. Вип. 8 (32). С. 292–300.
4. Прогнозування використання земель: метод. вказівки для виконання лабораторних робіт за темою: «Аналіз та прогнозування використання земельних ресурсів» / укл.: М.І. Бідило, В.В. Масленнікова, Л. В. Горбатова. ХНАУ. Харків, 2016. 38 с.

5. Статистичний щорічник: Волинь – 2016. Головного управління статистики у Волинській області. За ред. М. І. Мотиль. Луцьк. 2017. 569 с.
6. Стрішенець О., Ільїн Л., Павлов К. Засади ефективного землекористування Волинської та Рівненської областей: регіональний аспект. Регіональна економіка та економіка природокористування. К., 2016. С. 52–59.
7. Сухий П. О., Дарчук К. В. Сучасний стан використання земель сільськогосподарського призначення Івано-Франківської області. Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки : географічні науки. № 9. Луцьк : Волинський національний університет, 2011. С. 70–77.

Список использованных источников

1. Павлов В. И., Фесина Ю. Г., Заремба В. М., Мазурик С.М. Детерминация сельскохозяйственных земель на рынке недвижимости: монография. Луцк: Надстир'я, 2006. 364 с.
2. Павловская Т. С. Структура земельных угодий в ландшафтно-экологической организации территории Волинской области. Геополитика и экогеодинамика регионов. 2014. № 2. С. 697–704.
3. Полянский С. В., Князькова Т. А. Оценка эффективности использования и сохранения земельных ресурсов Волинской области. Экономические науки. Серия «Экономическая теория и экономическая история»: Сборник научных трудов ЛНТУ. Луцк: РВВ ЛНТУ, 2011. Вып. 8 (32). С. 292–300.
4. Прогнозирование использования земель: метод. указания для выполнения лабораторных работ по теме: «Анализ и прогнозирование использования земельных ресурсов» / сост. : М. И. Бидыло, В. В. Масленникова, Л. Горбатова. ХНАУ. Харьков, 2016. 38 с.
5. Статистический ежегодник: Волинь - 2016. Главного управления статистики в Волинской области. Под ред. М. И. Мотиль. Луцк. 2017. 569 с.
6. Стришенець А., Ільїн Л., Павлов К. Основи ефективного землепользования Волинської та Рівненської областей: регіональний аспект. Регіональна економіка та економіка природокористування. К., 2016. С. 52-59
7. Сухой П. А., Дарчук К. В. Современное состояние использования земель сельскохозяйственного назначения Ивано-Франковской области. Научный вестник Волин. нац. ун-та им. Леси Украинки: географические науки. № 9. Луцк: Волинский национальный университет, 2011. С. 70-77.

References

1. Pavlov V. I., Fesina Yu. H., Zarembo V. M., Mazuryk S. M. Determinatsiia silskohospodarskykh zemel na rynku nerukhomosti: monohrafiia. Lutsk: Nadstyria, 2006. 364 s.
2. Pavlovska T. S. Struktura zemelnykh uhid v landshaftno-ekolohichnii orhanizatsii terytorii Volynskoi oblasti. Neopolytyka y ekoheodynamyka rehyonov. 2014.. № 2. S. 697–704.
3. Polianskyi S. V., Kniazkova T. O. Otsinka efektyvnosti vykorystannia i zberezhenia zemelnykh resursiv Volynskoi oblasti. Ekonomichni nauky. Seriia «Ekonomichna teoriia ta ekonomichna istoriia»: Zbirnyk naukovykh prats LNTU. Lutsk : RVV LNTU, 2011. Vyp. 8 (32). S. 292–300.
4. Prohnozuvannia vykorystannia zemel: metod. vkazyvky dlia vykonannia laboratornykh robit za temoiu: «Analiz ta prohnozuvannia vykorystannia zemelnykh resursiv» / ukl.: M.I. Bidylo, V.V. Masliennikova, L.V. Horbatova. KhNAU. Kharkiv, 2016. 38
5. Statystychnyi shchorichnyk: Volyn – 2016. Holovnoho upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. Za red. M. I. Motyl. Lutsk. 2017. 569 s.
6. Strishenets O., Ilin L., Pavlov K. Zasady efektyvnoho zemlekorystuvannia Volynskoi ta Rivnenskoii oblasti: rehionalnyi aspekt. Rehionalna ekonomika ta ekonomika pryrodokorystuvannia. K., 2016. S. 52–59.
7. Sukhyi P. O., Darchuk K. V. Suchasnyi stan vykorystannia zemel silskohospodarskoho pryznachennia Ivano-Frankivskoi oblasti. Naukovyi visnyk Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky : heohrafichni nauky. № 9. Lutsk : Volynskiy natsionalnyi universytet, 2011. S. 70–77.

Надійшла до редколегії 10.03.2021